

Wetenschap in onmacht

Het is een klassiek probleem: hoeveel witte zwanen moet je hebben gezien om te kunnen besluiten dat ze allemaal wit zijn en hoe weten we zeker dat er niet ergens in Patagonië een zwart exemplaar rondloopt? Onlangs verscheen een Gezondheidsraadrapport over de eventuele kankerverwekkende eigenschappen van het gebruik van mobiele telefoons waarin men worstelt met dezelfde materie.

In een lijvig rapport van ruim 250 pagina's beschrijft en analyseert de Commissie Electromagnetische Velden van de Gezondheidsraad de evidence. Die omvat een Deens retrospectief cohortonderzoek en een serie patiëntcontroleonderzoeken, waarin is gekeken naar de relatie tussen duur van blootstelling aan mobiele telefoons in gebruiksjaren of in beltijd en het voorkomen van tumoren. Ook is de zogenoemde lateralisatie onderzocht, waarbij wordt gekeken of de telefoon voornamelijk gebruikt is aan de kant van het hoofd waar de tumor zich bevindt. In de onderzoeken ging het vooral om eventuele inductie van gliomen, meningiomen, brughoektumoren en parotiskliertumoren. Daarnaast zijn er nog ecologische onderzoeken waarin op populatieniveau wordt bekeken of trends in gebruik van mobiel telefonie gelijk opgaan met een toename van de incidentie van deze tumoren.

Foto: Corbis

De commissie concludeert dat er enkele zwakke en inconsistente aanwijzingen zijn voor een associatie tussen langdurig gebruik van een mobiele telefoon en het vaker voorkomen van gliomen. Verschillende vormen van vertekening en toeval zouden een verklaring kunnen zijn voor deze uitkomsten, maar het kan niet worden uitgesloten dat er een oorzakelijk verband is. De commissie schat de kans hierop echter in als zeer klein. Bovendien is er in bevolkingsstatistieken geen toename te zien van de incidentie van gliomen. Dat kan evenwel komen door hun vermoedelijk lange incidentietijd. Voor wat betreft de andere tumoren ontbreken aanwijzingen voor een verhoogd risico van het gebruik van mobieltjes gedurende 13 jaar of minder. Over langduriger gebruik kan niets worden gezegd.

Wetenschappelijk zuiver op de graad acht de commissie de veiligheid van mobieltjes nog niet zeker. In een volgend rapport zal ze ingaan op de resultaten van dierexperimenteel onderzoek naar de kankerverwekkendheid van radiofrequente elektromagnetische velden. Te betwijfelen valt of er dan meer zekerheid komt, want dieren zijn immers geen mensen. Het blijft de zwakke plek van de wetenschap: bewijzen dat iets niet bestaat. ■

Tjerk Wiersma

Health Council of the Netherlands. Mobile phones and cancer. Part 1: Epidemiology of tumours in the head. The Hague: Health Council of the Netherlands, 2013; publication no. 2013/11. www.gezondheidsraad.nl.

Juiste begeleiding bij problematisch alcoholgebruik

Huisartsen ervaren de begeleiding van patiënten met problematisch alcoholgebruik soms als lastig en moeizaam. Tegenwoordig zijn er verscheidene effectieve kortdurende interventies beschikbaar voor de eerste lijn om dit probleem aan te pakken. Engelse onderzoekers vergeleken drie verschil-

lende interventies met elkaar om te kijken of intensievere interventies effectiever zijn.

Aan dit onderzoek deden 24 huisartsenpraktijken mee in Londen, het zuidoosten en het noordoosten van Engeland. De praktijkmedewerkers werden onderwezen in de interventietechnieken. Patiënten op het spreekuur, risicopatiënten (psychische problemen, gastro-intestinale problemen, hypertensie en kleine ongevallen) en nieuw ingeschreven patiënten werden

na randomisatie benaderd. Van deze groep (3562) waren 2991 patiënten (84%) geschikt voor screening. Negenhonderd patiënten (30,1%) voldeden aan de criteria van problematisch alcoholgebruik. Hiervan deden 756 patiënten (84,0%) mee aan het onderzoek.

De deelnemers werden blind gerandomiseerd over 3 interventietechnieken. De baselinemeting bestond uit een AUDIT-vragenlijst; een scorelijst over de mate van alcoholgebruik. Groep 1 kreeg uitleg over de uitslag en een